

En çok tartışılan romancı 100 yaşında

Kültür-Sanat / 13/03/2010

Roman anlayışı, yapıtlarında dile getirdiği düşünceler çok tartışıldı. Kitaplarıyla Anadolu'ya uygun 'yerli' bir sol düşünce oluşturmaya çalıştı. Kemal Tahir bugün 100 yaşında

BURCU AKTAŞ

14 romanı iki ciltte toplandı

Kemal Tahir'in kitaplarını yayımlayan İthaki Yayınları, yazarın 100'üncü yaşını iki önemli yayımla kutluyor. Kemal Tahir üzerine yazılardan oluşan bir armağan kitap hazırlayan yayınevi, bir de Kemal Tahir'in tefrika edilen, döneminde çok beğenilen romanlarından iki kalın ciltlik bir seçki çıkartacak. 14 romanın yer aldığı seçkide yazarın 'Muhallebi Çocuğu', 'Bir Gecenin Beyliği', 'Bir Nedim Divanının Esrarı', 'Gönül Denen Hayvan', 'Bu Roman Olan Şeylerin Romanıdır' gibi kitapları yer alıyor. Her iki projenin ürünleri sonbaharda yayımlanacak.

İSTANBUL-Tam 100 yıl önce bugün, II.Abdülhamit'in hünkar yaverlerinden Tahir beyin oğlu olarak İstanbul'da doğdu Kemal Tahir. Sadece Türk edebiyatına değil siyasetine ve sosyolojisine de ilham veren yazar, Türk tarihi üzerine yaptığı araştırmalardan çıkardığı sonuçları romanlarıyla duyurmayı seçmiş, bir edebiyatçı ve entelektüeldi. Köydeki yaşama biçimini, toplum yapısını, köylünün dünyasını işlediği romanlarında kullandığı dille dikkat çeken Kemal Tahir, Ahmet Hamdi Tanpınar tarafından 'dil makinesi' olarak nitelendirilmişti.

Kemal Tahir 1973 yılında geçirdiği kalp krizi sonucu hayata veda edene kadar yazmış, yazarken de malzemesini titizlikle kendi yaratmış yazarlardan biri olarak iz bırakmıştı. Galatasaray Lisesi'nin onuncu sınıfından ayrılarak Zonguldak Maden İşletmeleri'nde ambar memurluğu, İstanbul'da avukat kâtipliği yaptıktan sonra yolunu 'yazı'nın yakına düşürdü. Tahir, 1931 yılında şiirlerinin yayımlandığı İçtihat dergisiyle edebiyata ilk adımını attı. İlk başta hece ölçüsü ile yazan Tahir'in şiirleri Nâzım Hikmet'le tanıştıktan sonra evrildi. Yazar, toplumsal konulu serbest şiirler üretmeye başladı. Yaşamını kalemiyle kazanmak zorunda olan yazarlardan olması sebebiyle bu yıllarda mizah öyküleri, serüven romanları da yazdı.

Nâzım'la birlikte yargılandı

Çeşitli gazete ve dergilerde düzeltmen, röportaj yazarı, çevirmen, sekreter olarak çalıştı. Nâzım Hikmet'in yargılandığı 'Bahriye Davası'nda suçlu bulunarak 15 yıla hüküm giydi. Hapiste geçirdiği sürenin Kemal Tahir'in yazın hayatında belirleyici olduğu söylenebilir. Edebiyat dünyasında beğeni toplayan pek çok romanını cezaevindeyken yazdı. 1950 Affıyla hapisten çıktıktan sonra takma adlarla macera ve aşk romanları çevirdi, senaryolar yazdı. Kemal Tahir deyince akıllara gelen ilk şeylerden biri de yazarın çeşitli mahlaslarla yazdığı kitapların çokluğu. Bu tür çalışmaları arasında en ünlüsü ise kuşkusuz Mayk Hammer dizisi. Bedri Eser, Samim Aşkın, Ali Gıncırlı, F.M. İkinci yazarın kullandığı takma adlar arasındaydı.

1955 yılında yazarın nihayet kendi adıyla yayımlanan ilk romanı 'Sağırdere' basıldı. 'Sağırdere'yi,

'Körduman' izledi. Kemal Tahir, Çankırı-Kastamonu, Çorum çevresinde geçen romanlarında köydeki yaşama biçimini, toplum yapısını, köylünün dünyasını işledi. Tüm bunları konu alırken onun için vazgeçilmez olan, Tanzimat'tan bu yana değişen mülkiyet ilişkilerini, eşkıyalık hareketlerinin gerçek yüzünü anlatmaktı.

Tarih romanları tartışıldı

Kemal Tahir'in en çok bilinen, hem yayımlandığı yıllarda hem daha sonra en çok tartışılan romanları, tarihi konuları ele aldığı kitaplar oldu. Yapıtları kimilerince övülen kimilerince çok yerilmiş bir romancı olarak edebiyat tarihine geçti. Bu tartışmaların ana eksenini tabii ki yazarken takındığı ideolojik tavrıdır.

Mütareke ve Cumhuriyet dönemlerini konu aldığı romanları oldu. Bu romanlarda Batılılaşma hareketini, yeni Türk devletinin oluşumunu eleştirdi. 'Esir Şehrin İnsanları' ve 'Esir Şehrin Mahpusu'nda İşgal altındaki İstanbul'u, Kurtuluş Savaşı'nın bir Osmanlı paşazadesi üzerindeki etkisini; 'Yorgun Savaşçı'da İttihatçılarla milli mücadele yanlısı güçler arasındaki çatışmayı; 'Kurt Kanunu'nda İzmir Suikastı'nı; 'Yol Ayrımı'nda Serbest Fırka olayını anlattı.

Kemal Tahir'in belki de en çok tartışılan romanı 'Devlet Ana' oldu. Yazar, bu romanında Osmanlı geleneğinden kopuşun yanlışlığını vurguluyordu. Selahattin Hilav romanı şöyle değerlendirmişti: "Devlet Ana, Kemal Tahir'in hem felsefi düşüncesi, hem de sanatı bakımından, manevi dünyasını teşkil eden unsurları en kesin ve özlü bir şekilde dile getirmesi dolayısıyla, bir kavşak noktası teşkil etmektedir. Yazar, bu romanında, dünya görüşünün ve sanatının belkemiğini teşkil eden konuya doğrudan doğruya girmiştir."

Osmanlı toplum yapısının Batı toplumlarından farklı olduğunu, üretim biçiminin ve üretim ilişkilerinin gelişiminin kendine özgü olduğunu savunan tarih tezi, Kemal Tahir romanlarının anahtarını oluşturdu ve yazar yazdığı sürece romanları üzerinden bu tezi tartıştı.

Yaşamının son yılları çoğu daha önce tasarlanmış romanlarını yazmak, yayımlamakla geçirdi. Hatta, bazı ünlü romanları ölümünden sonra yayımlandı.